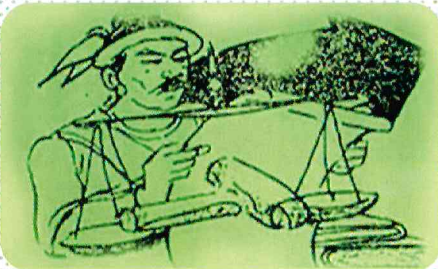

လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေအစ

- ◆ အိန်ဂလန်ခမ်းကိုပထမချားလ်စ်ခုန့်စိုးခါ၊ ထူးရီးခုန့်ရှောန်ထူပြေးဖေးချာနှောင်တံးလို့ရှဲဟန်ငတ်ဖြာနာ၊ ဆောမ်သေခါတောမ်းခုန့်အမိင်တင်ဆောမ်ချိုပ်ခါနဲ့ယိုနာကတရားတံးထာမာဖေးနေးကအောန်းစွချာဖေးသျောက်လားဒင်းနဲတရာလုတ်တော့ကိုတင်တော့၊ ခုန့်တန်အောန်းစွချာဖေးချာသူ။ အားနဲ့နာကိုစလိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေပေါ်ပို့လောန်သူ။

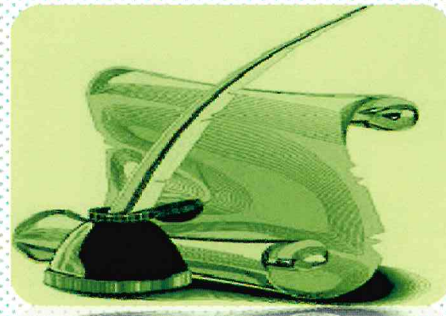
မန်းခမ်းတောမ်းလိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေ

- ◆ ထေပသာဆင်းလွေ့နှောင်လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေအခွင့်အာဏာယို၂၆၂၂ဟာနောင်းလောင်းဗူးအိုပ်ချိုပ်ပုမ်းအခေခမ်းဥပဒေပုက်မူး(Id)အလဖေးအပ်လွေ့တရာလုတ်တော့ချိုပ်ဒို့ထူ၊ 100Lဟာနောင်းတို့ဗူးပုမ်းအခေခမ်းဥပဒေပုက်မူး(Ib)အလဖေးအပ်လွေ့ခါခမ်းခြောန်းဗူးတရာလုတ်တော့ချိုပ်ဒို့သူ။ ကောပ်ပိုနာမထေအမိင်ပသာဆင်းလွေ့ လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေတားသျောက်လားဒင်းနဲလွေ့နှောင်ခမ်းခြောန်းဗူးတရာလုတ်တော့ချိုပ်ဒို့လိုမ်သူ။

လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေအမျိုအစာဖိုင်

- ◆ ၂။ ဒင်းသွင်ခငါ လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေအမိင် (Write of Habeas Corpus)
- ၂။ ဖေးအာဏာလိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေအမိင် (Write of Mandamus)
- ၂။ ရဲပေသျော့လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေအမိင် (Write of Habeas Prohibition)
- ၂။ ပိုင်းအာဏာသားရီလိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေအမိင် (Write of Quo Warranto)
- ၂။ ဟဲ့အမုလိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေအမိင် (Write of Certiorari)

ပိုးမဲ့နေးဖေးခွင်ခါသျောက်ဒင်းလိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေခွင်နာ

- ◆ ကပိုင်းချားအိုပ်ချိုပ်ရေအာဏာသားဖိုင်၊ ပီနဲ့ခုမ်မာစီးရန်းတရာသဘော (Quasi Judicial Function)နေး၊ ခမ်းသားတဖြာမီးခမ်း နိတ်နားသိုမ်ကဲ့ထိုဗားဥပဒေကိုကပါချား အခွင်အရေဖိုင်းနာသုန်သို့တွာဒီးတောမ်းတရာဖေးကအာခမ်းခြောန်းဗူးတရာလုတ် တော့ချိုပ်ဖေးနေးခြောန်းဒီးထေင်ထွာလွေ့ဖေးနှောင်ရေ ချာသူ။

အခင်းအခါနဲ့မဲ့ကိုထေနှောင်လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေအမိင်နာ

- ◆ ၂။ မီးခုမ်မာလောန်လို့တောမ်းအခွင်အာဏာကအာနာ၊
- ၂။ အခွင်အာဏာအိတ်တံးခုမ်မာနေး၊
- ၂။ အာလို့ခုမ်မာလွေ့ဖေးတောမ်း အခွင်အာဏာကိုခုမ်မာဖေးတံးနေး၊
- ၂။ အမိင်တဗားနာထွာလွေ့စောင်းတဖီးတဖျောင်းလိုမ် ဥပဒေအလမာတရွိုတ်ထိုနေး၊
- ၂။ တဖဲတ်တရွိုတ်လွေ့သိုင်းတောမ်းသဘာဝတရာထာနဲဥပဒေဖိုင်(Rules of Natural Justice)နေး၊ စစောန်းအခြောင်တဗားဗားမီးပေါလောန်နာထေလွေ့ဖေး လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေအမိင်ဖိုင်းနှောင်ချာသူ။

လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေအမိင်နာအီးသျောက်ဒင်းဗားနဲ့မဲ့ဟောင်

- ◆ ခမ်းခြောန်းဗူးတရာလုတ်တော့ချိုပ်ကထေပုန်းခါသျောက် ဒင်းလွေ့လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေအမိင်ဆိုင်ရာထာနဲဥပဒေဖိုင်အလသျောက်လားဒင်းနဲလွေ့ဗားသူ။
- ၂။ ကဗားခေါင်းနိတ်နားသားနာ သျောက်ဒင်းလွေ့ဗားခမ်းခြောန်းဗူးတရာလုတ်တော့ချိုပ်ဒို့သူ။
- ၂။ ကသျောက်ဒင်းလို့အမိန်ကခမ်းဗားသျောက်ဒင်းသားပုဂ္ဂိုလ်မီးမွေးတံးတင် အစို့အဗူးမီးမွေးတံးတင် ပိုင်းစိုသားဌာနမိန်ပါဗားသူ။

- ၂။ သျောက်ဒင်းခါလိက်လားကိုကအာပါသော့ချားရောခါတောမ်းအခြောင်အခရာတားဖေါနဲဖေးဗားလိက်ဒေါ့ဟူန် ဖေးသေအမျိုအစာသူ။ (ပမားပုမ်း-ဟဲ့ဆင်းအမုလိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေရဲပေသျော့လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေ)
- ၂။ ကသျောက်ဒင်းခါလို့နာ တောမ်းဥပဒေအလနမ်းလထိုက်ခွင်ကအာချား သက်သားခွင်မီးမွေးတံးတင် နမ်းကဗားခေါင်းနိတ်နားသိုမ်ကဲ့ထိုဗားမုဖိုင်းနာ ဖေါထင်းတံးနဲဗားဗွေဗွေကိုမ်းသူ။
- ၂။ ကသျောက်ဒင်းလိက်လားတောမ်း တိုင်းကျပ်လားပါလောန်ဒီး ဗားဝင်သူ။

ထမ်လွေ့ရိုမ်ခေါ်နဲမိက်မဲ့ကတူးရိုက်

- ◆ ၂။ အာထောင်းကိုကသျောက်ဒင်းလိက်လားနာထမ်ခရာ ရိုမ်ခေါ်နဲလို့တံးသူ။
- ၂။ ကသျောက်ဒင်းလိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေလားကားကအာအီးထမ်လွေ့ဗားရိုမ်ခေါ်နဲ(၁၀၀)ဗီးသူ။
- ၂။ လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေတား ကပါလောန်ချားတိုင်းကျပ်လားလဲကိုထမ်လွေ့ဗားအခေါ်နဲမိက်မဲ့ကတူးရိုက်(၁၀၀)ဗီးစာသူ။
- ၂။ ဟဲ့ဆင်းလွေ့အီခမ်းဗားသျောက်ဒင်းသားတားတဖြာယိုအီးထမ်လွေ့ဗားရိုမ်ခေါ်နဲ(၂၀၀)ဗီးသူ။
- ၂။ မီးထွာချားအပဲတ်မုနာ အပဲတ်မုဆိုင်ရာအဒါဒါသျောက်ဒင်းမု(လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေလား)၊ မီးထွာချားတရာမူးအမုနာ တရာမူးအဒါဒါသျောက်ဒင်းမု(လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေလား) အီးသျောက်ဒင်းဗားနဲ့နာသူ။

သျှောက်ဒင်အခါအောက်သတိခရာ

- ◆ အဆင်းနှဲယိုဖိုင်းလဲအားလုံးပွေ့ခူးဗားသူမီးတပွေ့ခူးတားနာ် ကသျှောက်ဒင်ဒျား လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေလားယိုလဲတ်ခမ်းတားခမ်းဗားဒါးထေပဲထိုသူ။
- ၇။ ကသျှောက်ဒင်လားတောင်းတိုင်းကျမ်းလားပါဝိဗားဝင်သူ။
- ၈။ ကသျှောက်ဒင်ဗား လိက်ဒေါ့ဟူန်သေလား အခြောင်အခရာပွေ့ပွေ့ကိုမ်းကိုမ်းနာ် အောက်နဲလွေဖေး ဗားတိုင်းကျမ်းလားကိုသူ။
- ၉။ ကခါအခြောင်အခရာဖိုင်းမွေးမဲန်းဒျား အကျောင်ဖေးလွေကတိခမ်းဝုန်းဆင်းအားပါသော့ဗားသူ။
- ၁၀။ တောင်းလိက်သျှောက်ဒင်လားဗားခေါင်းနိတ်နား အီဒါနမ်းအမိင်အောက်ထူထဲဆင်းဖိုင်းတောင်း ကလိုလိုးဒါပို့ခါလိက်မဲ့လိက်ရဲနားအလင်ဖိုင်း အားပါသော့ ဗားပွေ့ပွေ့ကိုမ်းကိုမ်းသူ။

- ◆ ကအောက်နဲသေခါအခြောင်အခရာတဗားဗားပွေ့ကိုမ်းတားနဲခမ်းဗားထေပဲ ထိုသျှောက်ဒင်ခါလိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေလားဖိုင်း အားအာမွေးဒျားသူကောင်ပိုးနာ်မအလိုအောက် သတိတဲးတဲးဗားသူ။

နားဟူန်ထူးတိန်လွေလိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေအမူဖိုင်း

- ◆ စဲတ်စဲင်းနားဟူန်လွေတောင်း ရောက်ကထူနားဟူန်ထူးတိန်လွေ ကရိုးဒျားအဆင်းအားနီဆင်းသူ။
- ၁။ သျှောက်ဒင်လွေ လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေမူကပွေ့ကိုမ်းဒျားနာ်ခမ်းခြောက်ဗူးတရာလုတ်တေးချိုပ်တရာလိုတန်သိုမ်ဖြာကအားပါသော့ဒျားအရီးသုတ်နားဟူန်ထူးတိန်သားအစို့နာ်ဟဲဆင်းလွေသျှောက်ဒင်သားတင် အီးနားဟူန်လွေသူ။
- ၂။ လိက်သျှောက်ဒင်လားယို လဲတ်ခမ်းလဲတ်ခမ်းတား အီးချလွေအမိင်သူ။
- ၃။ အရီးသုတ်ကနားဟူန်ထူးတိန်သားအစို့မီးလဲတ်ခမ်းနာ် အီးဟဲဆင်းလွေ ကခမ်းဗားသျှောက်ဒင်သားသူ။
- ၄။ ကခမ်းဗားသျှောက်ဒင်သားနာ်ပိုးမွဲနေးထေလွေဖေးလိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေမိင်သင်တား အကျောင် ဒေါ့ခြံဖေါနဲသေခါဖေးသေချာ လိက်ခမ်းအစီးအရန်တောင်းဒင်သွင်ဗါးပါတိုင်း ပုန်းချာ ကျမ်းလိက်လားသူ။ (ကလိုလိုးဒါလိက်မဲ့ လိက်လားအထောက်အကမ်းဖိုင်းလဲအားလုံးဒင် နဲလွေဖေးဗားတလဲင်းခိုင်းသူ။)

- d။ ကသျှောက်ဒင်သားနာ်လဲဒင်နဲယင်း ခေချာတိုင်းကျမ်းလား လဲဒျာယသူ။
- h။ အခြောင်အခရာနဲနာ်ဖိုင်း မီးပွေ့ကိုမ်းနာ် ကထွာဒျား သဘားပတိခမ်းခြောက်ဗူးတရာလိုတန်ချိုပ် ကပါသော့ဒျားရောက်ကထူနားဟူန်ထူးတိန်သားအစို့နာ် စဲတ်စဲင်းနားဟူန်လွေသျှောက်ဒင်သားတောင်း ကခမ်းဗားသျှောက်ဒင်သားနီဖဲနီခါထူတင် အီးချလွေ အမိင်သူ။

အီးအောက်သတိတဲးတဲးဗားအဆင်း(၁)ဆင်

- ◆ ကဟဲအမူလိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေလားအမိင်တောင်း ရဲပေသော့လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေအမိင်ဖိုင်းနာ် အီးဒင်နဲလိက်သျှောက်ဒင်လားအခြောင်အခရာပေါ် ပို့လောန်နီကိုစဗတို့(၁)နောင်းအယံတွင်ကိုအလိုဒင် နဲလွေခါဗား လိက်သျှောက်ဒင်လားသူ။
- ◆ သျှောက်ဒင်လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေမူချလွေအမိင် အလောင်းကီအယူးခမ်းမူဖျင်ဆင်မူဖိုင်းတားဒင်နဲခွင် အဲန်တားသူသျှောက်ဒင်ထင်းယင်းလိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေလားဒင်တဲအဲန်တားသူ။

နှဲယိုဖိုင်းလဲအစုပချကစအားလိုးသေ

- ◆ အမူသားဖိုင်းယံဖေးကနိတ်နားဗားမိုန်းတားအစုပချ ကစအောက်နဲသေခါအဆင်းဖိုင်းကို အားလိုးသေခါဗားသူဖေးကသေနာ်နာ်ဟာ်နေးနားမွေးမွေးလွေဒျား ဥပဒေ(၁)ဗားယိုသူ။
- ၁။ ၁၈၇၄ဗားနောင်းဆိုင်းရာတောင်းသျှောက်ဒင်လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေမူဥပဒေ(၁၈၇၄-ဗားနောင်းခမ်းခြောက်ဗူးလုတ်တေးဥပဒေအမူ၁၄)
- ၂။ သျှောက်ဒင်လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေမူဆိုင်းရာထာ်နဲဥပဒေဖိုင်း။

ပအိုဝ်းဘာသာစကား

ဟာ်သေခရာ လိက်ဒေါ့ဟူန်ဖေးသေအခရာ

